Modul 1 ”Lovgivning”

Fase 1 – Forelæsningsnoter

Essentiel lovgivning ud fra en komparativ vinkel

Resumé

Modulet præsenterer de essentielle ordensregler i de fire europæiske lande (Danmark, Grækenland, Italien, Spanien), som deltager i QuaMMELOT-projektet. For hvert land er migrationskonteksten, uddannelsessystemet og bibliografiske og web-relaterede henvisninger oplyst.

Danmark

Den danske migrationskontekst……side 2

Det danske uddannelsessystem……side 3

Grækenland

Den græske migrationskontekst……side 6

Det græske uddannelsessystem……side 6

Italien

Den italienske migrationskontekst……side 8

Det italienske uddannelsessystem……side 8

Spanien

Den spanske migrationskontekst……side 11

Det spanske uddannelsessystem……side 11

Referencer og hjemmesider……side 13

DANMARK

Den danske migrationskontekst

Den første januar 2018 var der 591.678 immigranter i Danmark, hvoraf 247.873 var fra vestlige lande og 343.805 var fra ikke-vestlige lande. (https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=29445&sid=indv2018, s. 11) Ifølge danske statistikker lever der folk i Danmark fra mere end 200 forskellige lande. Fra de vestlige lande er den største gruppe af immigranter fra Polen, Tyskland og Rumænien, og fra de ikke-vestlige lande er de tre største grupper af immigranter fra Syrien, Tyrkiet og Irak. (https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/befolkning-og-valg/indvandrere-og-efterkommere; https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=29445&sid=indv2018 s. 13).

Antallet af asylansøgninger steg markant i 2014 og 2015, men fald allerede igen i 2016. Nedenfor ses en tabel over asylansøgninger fra 2013 til 2018.

Numbers/year	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018 per 31.10.18.**
Numbers of Asylum seekers	7.557	14.792	21.316	6.266	3.500	2.961
Numbers of residence permission	3.889	6.104	10.849	7.493	2.750	1.345

Antallet af asylansøgninger fra uledsagede mindreårige flygtninge i samme periode steg også i 2014, 2015 og var forsat højt i 2016, hvorefter det faldt yderligere i 2017 og 2018.

Numbers/year	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018 per 31.10.18**

Numbers of Asylum seekers	354	818	2.144	1.184	462	206

Der kan læses mere om uledsagede mindreårige flygtninges rettigheder og asylproces ved ankomsten til Danmark på dette link: https://www.nyidanmark.dk/da/Du-vil-ansøge/Asyl/Uledsaget-mindreårig-asylansøger.

Derudover findes en oversigt over asylfasen ved ledsagede og uledsagede mindreåriges flygtninge ankomst til Danmark på dette link, se side 5 og 6: http://uim.dk/filer/integration/informationsbrev-om-midlertidige-foraeldremyndighedsindehavere.pdf. Det kan give et god indsigt i den proces, som eleven kan have været igennem forud for at begynde i skolen, som ledsagede eller uledsagede mindreårige flygtninge.

Overordnet er der tre love, som har indflydelse på den målrettede indsats for nyankomne tosprogede ledsagede og uledsagede børn. Disse er:

- Integrationsloven (1998) og den herpå følgende integration, som opfordrer immigranter til at udnytte deres færdigheder og ressourcer, med henblik på at blive aktive borgere på samme måde som danskerne. Den primære indsats er boliganskaffelse og integrationsprogrammer.
- Udlændingeloven, som har fokus på beslutningen om asyl, familiesammenføring og opholdstilladelse.
- Serviceloven, som refererer til beslutninger fra socialforsorgen, som eksempelvis forebyggelse og/eller støtte til socialt udsatte unge.

(http://uim.dk/love-og-regler/love-og-regler-om-integration)

Det danske uddannelsessystem

Uddannelsespolitikken er decentraliseret i Danmark og varetages i høj udstrækning af landets kommuner. Undervisningsministeriet står for at sætte de overordnede mål og indhold, og kommunerne er ansvarlige for kvaliteten af deres skoler, de lokale mål og betingelser. Det høje niveau af skoleautonomi i Danmark

betyder, at en effektiv uddannelsespolitik hovedsageligt afhænger af kommunerne, skolelederne og lærernes evne til at implementere de nationale strategier på skoleniveau.
(http://www.oecd.org/education/EDUCATION%20POLICY%20OUTLOOK%20DENMARK_EN.pdf)

I "Bekendtgørelsen om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog" defineres tosprogede elever som: **"***§ 1. Ved tosprogede elever forstås børn, der har et andet modersmål end dansk, og som først ved kontakt med det omgivende samfund, eventuelt gennem skolens undervisning, lærer dansk".*

Nyankomne tosprogede elever har samme rettigheder, som andre børn i Danmark, det gælder f.eks. retten til skolegang. Som der står i Bekendtgørelsen af lov om folkeskolen, §32: *"Ethvert barn, der bor her i landet, er undervisningspligtigt efter reglerne i §§ 33-35, medmindre det omfattes af bestemmelser om undervisningspligt i anden lovgivning. Det samme gælder børn, der skal opholde sig her i landet i mindst 6 måneder"* (https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=196651#id6ec9401a-0b51-466d-9cbf-f53cb4429849).

Nyankommne tosprogede elever, der ikke kan dansk, tilbydes "basisundervisning". Formålet med basisundervisning er, at tosprogede elever skal udvikle deres sprogfærdigheder, så de aktivt kan forstå og bruge skriftligt og mundtligt dansk i deres dagligdag. (https://arkiv.emu.dk/modul/dansk-som-andetsprog-basis-f%c3%a6lles-m%c3%a5l-l%c3%a6seplan-og-vejledning). Det er i uddannelsessystemet anerkendt, at evnen til at mestre dansk er en forudsætning for succes i skolen. Det er vigtigt, at forældre og samfund er involverede som fortalere for uddannelse for at elever med udenlandsk baggrund kan lykkes med deres uddannelse.
(D. Nusche, G. Wurzburg, B. Naughton, OECD Reviews of Migrant Education: Denmark, 2010, https://www.oecd.org/denmark/44855206.pdf)

Se nedenfor en figur over færdigheds- og vidensmål indenfor de fire kompetenceområder: Læsning, Skrivning, Lytning og Tale.

Dansk som andetsprog - Basisundervisning

Færdigheds- og vidensmål (basisundervisning)

De blå/grå felter angiver de bindende rammer I Fælles Mål
De grønne felter angiver vejledende færdigheds- og vidensmål

Kompetenceområde	Kompetencemål	Faser	Færdigheds- og vidensmål							
			Afkodning		Sprogforståelse		Tekstforståelse		Strategier	
Læsning	Eleven kan læse og forstå enkle tekster	1.	Eleven kan læse hydrette ord	Eleven har viden om bogstav-lyd-forbindelser	Eleven kan læse enkle ord og forstå deres betydning	Eleven har viden om enkle ords betydning	Eleven kan forstå hoved-indholdet af det læste	Eleven har viden om teksters indhold	Eleven kan anvende afkodningsstrategier med fokus på forlyd og stavelser	Eleven har viden om afkodningsstrategier
		2.	Eleven kan læse hydrette og de 120 hyppigste ord	Eleven har viden om syntesedannelse	Eleven kan læse og forstå sætninger	Eleven har viden om sætningsstrukturer	Eleven kan formidle hovedindholdet af det læste i en visuel form	Eleven har viden om formidlingsmetoder	Eleven kan anvende afkodningsstrategier og læseforståelsesstrategier med fokus på forforstå-else	Eleven har viden om forskellige forståelses-strategier til læsning
		3.	Eleven kan læse hydrette og ikke-hydrette hverdagsord	Eleven har viden om syntesedannelse og morfemer						
			Stavning		Tekstproduktion		Kommunikationsforhold		Strategier	
Skrivning	Eleven kan skrive enkle ord og sætninger som middel til kommunikation	1.	Eleven kan skrive hydrette ord	Eleven har viden om grafem-fonem-forbindelser	Eleven kan udtrykke sig skriftligt ved hjælp af enkeltord	Eleven har viden om kommunikation	Eleven kan skrive med fokus på afsender, modtager og formål	Eleven har viden om for-holdet mellem afsender, modtager og tekst	Eleven kan fastholde egne tanker ved hjælp af skrivning	Eleven har viden om skrivningen som støtte for hukommelse
		2.	Eleven kan skrive hydrette og de 120 hyppigste ord	Eleven har viden om orddannelse	Eleven kan skrive i helsætninger	Eleven har viden om sætningsdannelse	Eleven kan udtrykke et meningsindhold i en tekst	Eleven har viden om koherens	Eleven kan undersøge egne tanker gennem skrivning	Eleven har viden om sprogets funktion
		3.	Eleven kan skrive hydrette og ikke-hydrette hyppige ord	Eleven har viden om syntesedannelse	Eleven kan skrive en tekst med overskrift, indledning og afslutning	Eleven har viden om tekstproduktion	Eleven kan organisere sin tekst i forhold til kontekst	Eleven har viden om forholdet mellem tekst-komposition og kontekst		
			Lytning		Kommunikation		Samtale		Strategier	
Lytning	Eleven kan lytte aktivt med forståelse til talt dansk udtrykt i enkle former	1.	Eleven kan lytte til korte beskeder og handle efter dem	Eleven har viden om det ordforråd, der knytter sig til skolens kontekst	Eleven kan forstå ind-holdet af talt dansk i for-skellige sammenhænge	Eleven har viden om forholdet mellem talt dansk og en kontekst	Eleven kan lytte til samtale i klasserummet	Eleven har viden om til-egnelse af informationer ved at lytte	Eleven kan anvende spørgsmål som led i en lyttestrategi	Eleven har viden om lyttestrategier
		2.	Eleven kan lytte til beskeder og gengive dem	Eleven har viden om det faglige ordforråd, der knytter sig til skolens indhold og fag					Eleven kan anvende forforståelse som led i en lyttestrategi	Eleven har viden om sammenhæng mellem forforståelse og lytte-strategi
		3.								
			Mundtlig fremstilling		Kommunikation		Artikulation		Strategier	
Tale	Eleven kan udtrykke sig i et enkelt talesprog afpasset efter situation, fag og samtalepartner	1.	Eleven kan fortælle om egne oplevelser	Eleven har viden om talesprogets funktion	Eleven kan stille og svare på spørgsmål	Eleven har viden om sproglige forskelle på at stille spørgsmål og få svar	Eleven kan læse enkle tekster højt med tydelig artikulation	Eleven har viden om artikulation i højt-læsning	Eleven kan eksperimen-tere med sproget ved hjælp af kommunika-tionsstrategier	Eleven har viden om brug af modersmål og kodeskift
		2.	Eleven kan fremlægge et skolefagligt emne ved hjælp af visuel støtte	Eleven har viden om talesprogets funktion i en faglig sammenhæng	Eleven kan anvende turtagningsprincipper	Eleven har viden om turtagningsprincipper			Eleven kan give udtryk for sin brug af kommu-nikationsstrategier	Eleven har viden om kommunikations-strategier
		3.								

Basisuddannelsen varer maksimalt to år. Den bliver tildelt elever på klassetrin 0 til 10. Basisuddannelsen bliver gennemført enten i modtagerklasser, modtager-teams eller individuelt. Modtagerklasserne er små klasser med nyankommne elever med andet modersmål end dansk. Der kan være op til 15 elever i hver klasse og eleverne kan højest komme fra fem forskellige klassetrin (tidligere maximalt tre forskellige klassetrin). I modtagerklasserne bliver eleverne undervist i fag, som svarer til de fag, som er i en normal klasse. Dog gøres det med et større fokus på at lære dansk. Som et resultat af fremskridt i skolen og tilegnelsen af dansk, bliver eleverne gradvist placeret i almindelige klasser bestemt ud fra alder. Der tilbydes udvidet modtagerklasser i 8.-10. klasse til elever, der er ankommet til Danmark efter de er fyldt 14 år.

I 2016 fik kommunerne muligheden for at lukke modtagerklasserne og i stedet inkludere eleverne i almindelig klasseundervisning fra begyndelsen af. I disse tilfælde vil eleverne kun være en del af et lille sproghold (”modtager-hold”) i løbet af skoleugen for at forbedre deres danskfærdigheder. Alle andre fag bliver undervist i de almindelige klasser. (Se Bekendtgørelse om folkeskolens undervisning i dansk som andetsprog: https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=183352)

Under normale omstændigheder kan en lærer undervise en elev individuelt med hovedfokus på eksempelvis dansk og matematik. (https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=183352; https://www.emu.dk/modul/dansk-som-andetsprog-basis-f%C3%C3%C3%A6lles-m%C3%A5ll%C3%A6seplan-og-vejledning)

GRÆKENLAND

Den græske migrationskontekst

Mellem 2015 og 2016 ankom mere end en million flygtninge og migranter til Grækenland. Antallet af ankomne er steget siden lukningen af Balkans grænse i marts 2016, og siden EU og Tyrkiet lavede en aftale om at begrænse strømmen af migranter. UNHCR's flygtningedata bekræfter, at 37% af ankomne udlændinge (januar-august 2016) er mindreårige:

- Omkring 7.500-8.500 børn blev bosat i 34 officielle modtagelsescentre.
- Omkring 1.000 mindreårige uden ledsager blev bosat i specielle hostels i Grækenland.
- Ca. 6.000 børn er blevet indkvarteret i lejligheder og hoteller som en del af UNHCR's boligplaceringsprogram.

Tilstrømningen er begyndt at stige igen siden anden halvdel af 2017. I maj 2018 oversteg antallet af flygtninge og migranter i Grækenland 60.000, hvoraf 14.000 befandt sig på øerne. Af disse 60.000 er flere end 23.000 flygtninge eller har subsidiær beskyttelsesstatus (https://www.unhcr.org/greece.html).

Det græske uddannelsessystem

Retten til uddannelse er en fundamental menneskerettighed, hvilket er respekteret, beskyttet og promoveret af den græske stat (https://www.coe.int/t/commissioner/source/NAP/Greece-National-Action-Plan-on-Human-Rights.pdf). Beskyttelsen af retten til uddannelse for unge flygtninge har været en af Uddannelsesministeriets hovedanliggender (https://www.minedu.gov.gr). I løbet af skoleåret 2016/2017 fremlagde EU en plan over uddannelsen af unge flygtningebørn, hvilken var fleksibel, med flere niveauer og tilpasningsdygtigt til de specifikke forandringstilstande, som karakteriserer flygtningesituationen. I 2016 udpegede

Uddannelsesministeriet flygtninge-uddannelseskoordinatorerne (RECs) til at være forbindelsen mellem flygtningecentre og skoler, samt mellem familier og skoler. Koordinatorernes hovedaktiviteter inkluderer: forklare flygtningefamilierne i lejrene om organiseringen og funktionen af den græske skole, vedligeholde kommunikationen mellem skole og familie, koordination af NGO'er og søge praktiske løsninger til at forbedre lejrenes funktion med henblik på uddannelsesproblematikker.
(https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2017/CENG_Epistimoniki_Epitropi_Prosfygon_YPPETH_Apotimisi_Protaseis_2016_2017_070__.pdf)

Alle immigrantbørn, som lever i lejligheder, hoteller eller andre opholdssteder i byen bliver placeret i almindelige folkeskole- og gymnasieklasser i deres nabolag. I områder, hvor omfanget af flygtninge er højt, er der blevet lavet "modtagerklasser" på folkeskole- og gymnasieniveau med henblik på at lave undervisningsaktiviteter i løbet af dagen og hjælpe de udenlandske studerende med græsk sprogundervisning (15 timer om ugen). (http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/125422/refugee-education-project.pdf)

ITALIEN

Den italienske migrantkontekst

I de sidste tyve år har Italien været genstand for store strømninger af migranter: det er et af de europæiske lande, som har oplevet en konstant vækst i antallet af udlændinge. Antallet af udlændinge er gået fra 500.000 til 5 millioner, hvilket har transformeret landet fra at være et ”emigrationsland” til i dag at være et ”immigrationsland”. (Eurostat - Population on 1°January 2017 by age group, sex and citizenship)
I dag repræsenterer de rumænske, albanske og marokkanske befolkningsgrupper mere end 40% af udlændingene i landet (Eurostat - Population on 1°January 2017 by age group, sex and citizenship).

Det italienske uddannelsessystem

Alle udenlandske mindreårige har ret til uddannelse og skolegang, uanset nationalitet og det tidsmæssige aspekt af deres ophold. Beskyttelsen af retten til uddannelse for udenlandske mindreårige finder sit grundlag i Udlændingeloven (6. marts 1998) og i regeringsloven 286 (25. juli 1988) ”T.U. of the provisions concerning the discipline of immigration”, hvilke samler og koordinerer indsatser til fordel for immigranter. Dette med et særligt henblik på ’skoleintegration’.

Lov nr. 189 fra den 30. juli 2002 bekræftede procedurerne for modtagelsen og integrationen af studerende med ikke-italiensk statsborgerskab i skolerne. Den bestemmelsesmæssige ramme er den, som er opridset i henhold til uddannelsesinstitutioners autonomi, og som er reguleret af Præsidents-dekret nr. 57 fra 1999. Dette dekret tillader at adressere situationen, omkring modtagelsen og integrationen af studerende med ikke-italiensk statsborgerskab i skolerne, med kontinuitet og fleksibilitet.

Ministeriel cirkulære nr. 4233, 19. februar 2014 er en guideline over modtagelsen og integrationen af udenlandske studerende. Det opdaterer den tidligere guideline fra 2006 og fremsætter operationelle fremgangsmåder, som tillader skolepersonale at adressere og facilitere udenlandske børns modtagelse og integration.

Skoleindskrivning

Nyankomne mindreårige, herunder børn og unge uden italiensk statsborgerskab, kan på hvilken som helst tid af skoleåret blive indskrevet i en skole af sin værge, på grundlag af de kriterier, som skolebestyrelsen har vedtaget angående tildelingen af udenlandske studerende i klasserne. Som regel bliver eleven anbragt i en klasse, som svarer til elevens alder, og kun i berettiget tilfælde er det muligt at indskrive eleven i en lavere (1 år) eller højere klasse end alderskriteriet (MIUR Guidelines for the reception and integration of foreign students" February 2014, p. 5; MIUR Guidelines for the Right to Study of Pupils Outside their Family of Origin, 2017, point 3). Om nødvendigt forbereder skolerne et personligt træningsprogram ved at lave en personlig didaktisk plan eller en individuel uddannelsesplan (Ministerial Directive 27/12/2012; Ministerial Circular 8/2013).

Interkulturel orientering i det italienske skolesystem

Siden Italien blev et ”immigrations-land” i begyndelsen af 1990’erne, er der blevet udstedt en række lovgivende referencer. Disse understøtter den såkaldte ”Italian way of interculture”, som beskriver en fremtidig europæisk skole, der er rodfæstet i national identitet og er i stand til at forstærke adskillige lokale identiteter, samtidigt med at den skaber dialog mellem forskellige kulturer inden for en ramme af fælles værdier.

Helt fra start har Italien gået efter fuld integration af immigrantelever i skolerne og interkulturel uddannelse som en transversal dimension og som en fælles baggrund for alle fag og lærere (Ministerial Circular of 26 July 1990, n.205 "La scuola dell'obbligo e gli studenti stranieri, educazione interculturale"; Ministerial Circular of 2 March 1994, n.73 "Dialogo interculturale e convivenza democratica"). I 2017 stiftede Uddannelsesministeriet ”National Observatory for the Integration of Foreign Students and Interculturality” med det formål at identificere løsninger til en effektiv tilpasning af skoleintegrationspolitik for at imødegå behovet fra et stigende multikulturelt samfund, som konstant udvikler sig. (http://www.miur.gov.it/-/scuola-oggi-al-miur-prima-riunione-del-nuovo-osservatorio-nazionaleper- l-integrazione-degli-alunni-stranieri-e-per-l-intercultura)

I 2017 udgav MIUR to vigtige dokumenter: "Diverso da chi? Raccomandazioni per l’integrazione degli studenti stranieri e per l’intercultura” er et opslagsværk udarbejdet af National Observatory. Dokumentet indeholder anbefalinger og operationelle forslag udledt fra ”best school practices”

med henblik på en mere effektiv og korrekt organisering af modtagelsen og integrationen af studerende, der ikke har italiensk statsborgerskab. (www.istruzione.it/allegati/2015/cs090915_all2.docx).

I december 2017 indførte Uddannelsesministeriet og den italienske Autoritet for Børn og Unge "Linee guida per il diritto allo studio degli student al di fuori della

propria famiglia". Dokumentet vedrører udenlandske mindreårige, som er ankommet til Italien uden en ledsager og tilbyder brugbare værktøjer og metodologiske overvejelser til at undgå fragmentation og afbrydelse af skoleprocessen, hvilket ellers vil føre til en høj procent af frafald. (http://www.miur.gov.it/-/scuola-fedeli-e-albano-firmano-le-linee-guida-per-il-diritto-allostudio-delle-alunne-e-degli-alunni-fuori-dalla-famiglia-di-origine).

SPANIEN

Den spanske migrationskontekst

Siden 2000 er Spanien blevet en af de europæiske lande, som modtager flest immigranter (Nieto-Merino, A. (2015). El fenómeno migratorio en España en el siglo XXI. Trabajo Fin de Grado. Universidad del País Vasco). Flertallet af immigranter i Spanien kommer fra følgende geografiske områder: Latin Amerika (36,21%), EU (34,45%) og Nord Afrika (14,83%) (Nieto-Merino, A. (2015). El fenómeno migratorio en España en el siglo XXI. Trabajo Fin de Grado. Universidad del País Vasco).

Over tid har immigranternes oprindelse også ændret sig: Antallet af rumænere begyndte at stige i 2001 og blev mellem 2008 og 2015 den mest udbredte udenlandske befolkningsgruppe i Spanien. Dog er antallet af kinesere begyndt at stige stærkt i statistikkerne fra 2009 og frem. (Europa Press, El perfil del nuevo inmigrante: de clase media, con estudios y sobrecualificación. Europa Press: http://www.europapress.es/epsocial/migracion/noticia-perfil-nuevo-inmigranteclase-media-estudios-sobrecualificacion-20180424151932.html).

Det spanske uddannelsessystem

Lovgivning i den spanske og andalusiske uddannelseskontekst:

De uddannelsesmæssige normer er blevet tilpasset til den nye migrationssituation. Derfor definererede the Organic Law on Education (LOE, 3. maj 2006) “den offentlige skole som et sted for sameksistens og læring, hvor der tilbydes en service, som garanterer retten til uddannelse for alle borgere og som adresserer kulturel diversitet som et førsteklasses uddannelseselement.”

Dernæst blev the Organic Law (9.december 2013) om forbedring af uddannelseskvalitet (LOMCE) vedtaget og med samme tilgang som før: artikel 2 vedrører træningen af anerkendelsen af et lingvistisk og kulturelt flertal i Spanien og anerkendelsen af interkulturalitet som et berigende element til fordel for samfundet.

I 2001 udarbejdede Uddannelses- og videnskabsministeriet "Plan of educational assistance to immigrant students". Målestokkene inkluderer: fremskaffelse af menneskelige og materielle ressourcer til områder med mange immigranter, skabelsen af Aulas Temporales de Adaptación

Lingüística (ATAL) for at garantere integrationen af udenlandske studerende, støtte til modersmål og modersmålsprogrammer, samt udviklingen af undervisningsmateriale til at lære udenlandske studerende det spanske modersmål (Arroyo-González, M. J. (2013). The relationship between the Spanish and the migrant alumnado: analysis of the main programmes in the school context. Revista educación y futuro digitale, (7), 70-92).

REFERENCER OG WEBSIDER

DANMARK

- https://danskelove.dk/udl%C3%A6ndingeloven
- https://danskelove.dk/serviceloven
- https://danskelove.dk/integrationsloven
- https://danskelove.dk/for%C3%A6ldreansvarsloven
- https://www.emu.dk/sites/default/files/L%C3%A6seplan%20for%20faget%20dansk%20som%20andetsprog_basisundervisning.pdf
- https://www.emu.dk/modul/dansk-som-andetsprog-basis-f%C3%A6lles-m%C3%A5ll%C3%A6seplan-og-vejledning
- https://www.nyidanmark.dk/da/Du-vil-ansøge/Asyl/Uledsaget-mindreårig-asylansøger
- https://www.rodekors.dk/bliv-frivillig/vaerge
- https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=183352
- http://uim.dk/filer/integration/informationsbrev-om-midlertidige foraeldremyndighedsindehavere.pdf

GRÆKENLAND

- https://www.unhcr.org/greece.html);
- https://www.coe.int/t/commissioner/source/NAP/Greece-National-Action-Plan-on-Human-Rights.pdf);
- https://www.minedu.gov.gr);
- https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2017/CENG_Epistimoniki_Epitropi_Prosfygon_YPPETH_Apotimisi_Protaseis_2016_2017_070.pdf).

ITALIEN

- http://www.garanteinfanzia.org/minorenni-stranierinon-accompagnati-il-welcomekit;
- http://www.eurydice.indire.it/lintegrazione--degli--alunni--immigrati--nelle--scuole--deuropa/;
- https://www.google.com/url?q=https%3A%2F%2F%2Fec.europa.eu%2Feurostat%2Fstatistics--spiegato%2Findex.php%3Ftitle%3Ftitle%3DMigration_and_migrant_population_statistics%2Fit&sa=D&sntz=1&usg=AFQjCNEb EpoJUz6aByyV_AOy7g6QQWgz7g;
- http://www.lavoro.gov.it/temi-e-priorita/immigrazione/focus-on/minoristranieri/Pagine/Dati- minori-stranieri-non-accompagnati.aspx.

SPANIEN

- Nieto-Merino, A. (2015). El fenómeno migratorio en España en el siglo XXI. Trabajo Fin de Grado. Universidad del País Vasco.
- Arroyo-González, M. J. (2013). La enseñanza del español al alumnado inmigrante: análisis de los principales programas en el contexto escolar. Revista educación y futuro digital, (7), p. 70-92.
- http://www.europapress.es/epsocial/migracion/noticia-perfil-nuevo-inmigrante-clasemedia-estudios-sobrecualificacion-20180424151932.html